

Idänkäki muistuttaa suuresti tavallista käkeämme. Tähänkään lintuun tuskin olisi kiinnitetty huomiota, jollei idänkäen ääni olisi aivan erilainen kuin käellä. Sotkamo 17.6.2015, WILLIAM VELMALA

Sotkamon **JYMY**

Suomessa on ennenkin kuultu erikoisesti laulavia käkiä, mutta Sotkamosta 14.6. löytynyt käki kuulosti heti paljon lupaavammalta kuin yksikään aiempi idänkäkikandidaatti. Nyt uskallettiin sanoa, että tässä on Suomen ensimmäinen idänkäki.

Mikä ihmeen pöllö...?

Olin pyöräilemässä Vuokatin vaarajonoon kuuluvan Teerivaaran suunnalla ja poikkesin Teerijärven rantaan. Toivoin näkeväni sääksen kalastelemassa järvellä, sillä jo vuosia olen ihmetellyt, mihin kalasääski kantaa saalistaan Kiantajärven Juurikkalahdelta. Sääkseä ei näkynyt, eikä mi-

tään muutakaan erityistä.

Kuulin kuitenkin Teerivaarantien suunnasta pöllömäistä ääntä. Parinsadan metrin päässä tiestä kuului täysin outoa *pu-pu pu-pu*-ääntelyä. Yritin muistella, mikä pöllö voisi olla kyseessä ja talletin mukana olleella sanelimella muutaman ääntelysarjan. Maasto oli suhteellisen tiheää nuorta männikköä, enkä hennonut lähteä rymistelemään

lähemmäs ja pelottelemaan pöllöpoikuetta tai mitä siellä sitten olikaan.

Palasin mökille ja rupesin kaivelemaan netistä ja talenteiltani sopivaa ehdokasta ääntelijäksi. Koska en omin neuvoin päässyt asiassa eteenpäin, päätin saman tien jakaa äänitykset Kainuun lintutieteellisen yhdistyksen sähköpostilistalle. Sieltä apua on ennenkin löytynyt määrityspulmiin. Lähetin viestin klo 21.29, ja vain 12 minuuttia myöhemmin **Kari Haataja** jo vastasi epäilevänsä idänkäkeä ja pyysi lupaa jakaa näytettä bongarien valtakunnalliselle sähköpostilistalle. Mahdollisesta idänkäestä tiedotettiin tuntia myöhemmin.

Yöllä **Hannu Rönkkö** oli ennättänyt Kajaanista Tee-rivaaralle ja kommentoi paikallisyhdistyksen tekstiviestiringissä: "Kuulostaa hyvältä". Koska yhtään ei nukuttanut, ajoin vielä Hannun kaveriksi kuuntelemaan idänkäkeä. Se puputtikin aktiivisesti ja seurasi tavallista käkeä aivan lähelle meitä. Pääsimme näkemään sen, mutta sää oli sateinen ja yö pimeimmillään, joten mitään lajituntomerkkejä emme pystyneet erottamaan.

Satuinpa kuitenkin olemaan sopivaan aikaan sopivassa paikassa ja vielä sopivasti varustautuneena. Varsinaista tunnistamisen iloa en päässyt kokemaan, mutta ääninäytteitä ensimmäisinä kuunnelleet olivat varmasti innoissaan. Ja olihan linnusta seuraavina päivinä iloa sadoille bongareille. Toivotaan, että idänkäki palaa vielä ensi vuonna. Naapureiden mukaan se oli ollut paikalla viime vuonnakin.

Jyrki Lukkari

*Idänkäellä kupeiden raidoitus on yleensä harvempi kuin käellä ja alaperässä on laajalti beesiiä sävyä. Selkäpuoli on vähän tummempi kuin käellä.
Sotkamo 16.6.2015, ARI TERVO*

Absolutely brilliant.

The Leica APO-Televid 82

Leica Apo-Televid 82 + 25-50X WW

Katso ensiluokkaista kuvaa.

Leica Apo-Televidissä on yhdistettynä paras kuvanlaatu ja luonnollinen värintoisto koko kuva-alalla.

- Fluoridilinsselementit täydelliseen värintoistoon ja kontrastiin.
- Nopea ja tarkka tarkennus kaksoistarkennuksen ansiosta.
- Vettä ja rasvaa hylkivä AquaDura kalvotus
- Erittäin laajakulmainen okulaari 25x - 50x WW ASPH.

Hinta: 2 590€

MAAHANTUOJA: FOKA OY
www.foka.fi
p. 020 753 0311

Siiven alapeitinhöyhenet ovat varsin kuviottomat ja käsi-siiven kuviointi vaatimatonta. Alaperän beesä sävyä on havaittavissa myös siiven alapeitinhöyhenissä. Sotkamo 22.6.2015, PETTERI LEHIKONEN / AVESCAPES

Käsi-siivellä on havaittavissa kahdenikäisiä aikuistyyppisiä käsisulkiä, joten lintu on vanha (+2kv). Lintu oli menettänyt pyrstösulkiään tapaturmaisesti, ja ne olivat kasvamassa takaisin. Sotkamo 22.6.2015, RONI VÄISÄNEN / AVESCAPES

Pyydystys onnistui

Jo ensimmäisten äänitteiden perusteella Sotkamosa äänitetty käki poikkesi Suomessa aiemmin kuuluttujen idänkähikandidaattien laulusta. Ääni kuulosti hyvin paljon idänkäen laululta. Se alkoi lupaavan laji-tyyppillisesti neljään kertaan toistetun *pu*-tavun sarjalla ja vakiintui sitten suhteellisen hitaassa rytmissä toistetuksi kaksitavuiseksi puputukseksi, jossa tavujen taajuudessa ei juuri ollut eroa.

Suomessa on aiemminkin havaittu erikoisesti laulavia käkiä, joista osa on laulanut varsin idänkähikäisesti. Jokaisen dokumentoidun linnun ongelmana on kuitenkin ollut laulun kolmitavuisuus ja tavujen toisistaan poikkeavat taajuudet, minkä ei tunneta sopivan puhtaan idänkäen lauluun.

Tiedostimme nopeasti, että kyseessä on erittäin mielenkiintoinen yksilö, joka pitäisi dokumentoida parhaalla mahdollisella tavalla. Ajatuksena oli, että BirdLife Suomen rareiteetikomitea saisi kunnan eväät päätöksenteoonsa eikä mitään tarvitsisi jättää maastokuvatulkintojen ja arvailujen varaan. Myös mittatietojen saaminen olisi tärkeää. Päätimme siis kokeilla linnun pyydystämistä ja rengastamista.

Lintu liikkui alussa melko pienellä alueella Teerijärven länsipuolella. Ensimmäinen rengastusyritys 20.6. kuitenkin epäonnistui, koska lintu olikin laajentanut reviiriään ja liikkui jo melko isolla alueella. Se oli lisäksi aika heikosti äänessä, eikä sitä päästy edes lähestymään.

Toiseen yritykseen lähdimme illalla 22.6. **Pirita Latjan** kanssa. Lintu kuului taas hyvin peruspaikalle Teerijärven tien länsipuolella olevalle nypylälle, mutta aiempien öiden kokemuksen perusteella arvelimme, että linnun laulupaikka voi hyvinkin olla järven itäpuolella. Pienen etsimisen jälkeen paikansimme linnun ja nopean ilmakuvatutkiskelun jälkeen löysimme avoimen pyyntipaikan, johon nostimme verkot. Lintu reagoi käkinaan ääneen ja saatiin verkkoon varsin nopeasti.

Pyydystystilanteen yhteydessä linnun laulusta sekä muista äänistä saatiin hyvät äänitteet. Lintu rengastettiin, mitattiin, kuvattiin ja näytettiin paikalla olleille bongareille nopeasti. Lyhyen käsittelyn jälkeen lintu vapautettiin pyydystyspaikalle, missä se alkoi välittömästi laulaa. Rengastuksen jälkeen lintu oli joka yö äänessä 3.7. asti, jolloin sen lauluaktiivisuus ilmeisesti hiipui tältä kesältä.

Idänkäen määrittäminen pukutuntomerkeistä on vaikeaa. Monet piirteet menevät hieman päällekkäin käen kanssa, mutta tyyppilliset yksilöt voidaan määrittää pukutuntomerkkien ja mittatietojen summana. Idänkäki on hieman käkeä pienempi, ja sen nokka on suhteessa isompi. Parhaat erot höyhenpuvussa ovat siiven alapinnan kuvioinnissa, kupeiden raidoituksen paksuudessa, alunan alla olevien höyhenten kuvioinnissa, selkäpuolen höyhenten värisävysä ja beesin värin laajuudessa linnun alapuolella.

Roni Väisänen ja Petteri Lehtikainen

Idänkäki (*Cuculus saturatus*)

Idänkäki pesii hyvin laajalla alueella Venäjän länsiosista halki Aasian Tynnellemerelle saakka. Suomesta eikä koko Euroopasta ole yhtään hyväksyttyä idänkähikäihaintoa Venäjän ulkopuolelta. BirdLife Suomen rareiteetikomitea ei ole vielä käsitellyt havaintoa Sotkamon idänkäestä 14.6.–3.7.2015.